

การวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานการณ์ด้านการเงิน การคลังระหว่างปีงบประมาณ 2552 - 2554 ของ โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี Comparison Analysis of 2009 -2011 Financial Year Situation, Banpong Hospital, Ratchaburi Province.

จิรภัทร ลิทธิสันต์

นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ ฝ่ายบริหารทั่วไป กลุ่มอำนวยการ โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอการวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานการณ์ด้านการเงินการคลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวโน้มด้านการเงินการคลัง วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาข้อมูลย้อนหลัง 4 ปี (ปีงบประมาณ 2551-2554) การวิเคราะห์สถานะทางการเงินด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่า PCI อัตราส่วนส่วนแนวโน้มและอัตราส่วนทางการเงิน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานฐานะการเงิน

ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถในการหากำไร มีอัตราผลตอบแทนขั้นต้น ปี 2552, 2553 ต่ำกว่าปี 2551 แต่ปี 2554 มีผลตอบแทนขั้นต้นเพิ่มขึ้น 22.8 % อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน มีการขาดทุนระหว่างปี 2551-2553 เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพิ่มขึ้นปีละ 16.1% สำหรับสภาพคล่อง มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหมุนเวียนเร็วและอัตราส่วนเงินสด มีแนวโน้มลดลง สำหรับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สามารถเรียกเก็บหนี้ได้ ระยะเวลาถ่วงเฉลี่ยในการชำระหนี้ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน สุดท้ายคือภาระหนี้สิน โดยอัตราส่วนภาระหนี้สินต่อทุนและอัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

Abstract

This paper proposes the comparison analysis of 2009 -2011 financial year situation, Banpong hospital, Ratchaburi province. Objective of this studied to find the trend of Banpong hospital's financial by use financial data in 4 years (2008-2012). The analysis of financial status used PCI, financial trend ratios and financial ratios to evaluate the financial position.

รายการ	จำนวน (หน่วย : พันบาท)				PCI (ร้อยละ)				
	2551	2552	2553	2554	2552	2553	2554	สะสม	เฉลี่ย
สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว									
เงินสด	44	33	47	107	-25	42.4	127.7	145	48.3
เงินฝากธนาคาร	145,000	131,000	96,000	94,000	-9.6	-26.7	-2.1	-38.4	-12.8
ลูกหนี้คำรักษายาบาล	35,000	10,000	56,000	96,000	-71.4	82.1	41.6	52.4	17.5
ลูกหนี้เงินยืมนองงบประมาณ	450	850	550	230	88.8	-35.2	-58.1	-4.5	-1.5
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว	182,000	143,000	153,000	190,000	-22.4	7.0	24.2	8.8	2.9
ยาเวชภัณฑ์และวัสดุการแพทย์	9,000	10,000	10,000	10,000	-10	0	0	-10	-3.3
วัสดุคงเหลือ	740	600	540	350	-18.9	-10	-35.2	-64.1	-21.4
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	193,000	154,000	164,000	201,000	-20.2	6.5	22.5	4.2	1.4
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	180,000	172,000	162,000	160,000	-4.4	-5.8	-12.3	-18.5	-6.2
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	90	90	90	10	0	0	-88.8	-88.8	-29.6
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	180,000	172,000	162,000	160,000	-4.4	-5.8	-1.2	-11.1	-3.7
รวมสินทรัพย์	373,000	326,000	327,000	362,000	-12.6	0.3	10.7	-1.6	-0.5
หนี้สินและส่วนทุน									
หนี้สินหมุนเวียน									
เจ้าหนี้	20,000	28,120	26,000	33,000	40.6	-7.5	26.9	60	20
เจ้าหนี้คำรักษายาบาลตามจ่าย	78	346	1,700	119	343.5	395.6	93	646.1	215.4
เงินกองทุนประกันสุขภาพถ้วนหน้า	16,973	13,500	9,700	12,200	-20.5	-28.1	25.7	-22.9	-6.6
เงินกองทุนประกันสุขภาพแรงงานต่าง ด้าว	2,500	6,400	7,200	10,400	156	12.5	44.4	212.9	70.9
เงินรับฝากและเงิน ประกัน หนี้สิน	15,700	8,600	24,100	24,600	-45.2	180.2	2.1	137.1	45.7
หมุนเวียน	55,400	57,100	69,700	84,800	3.1	22.1	21.6	46.8	15.6
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	2,103	1,500	976	490	-28.6	-34.9	-49.7	-113.2	-37.7
รวมหนี้สิน	55,900	58,100	71,300	86,900	3.9	22.7	21.8	48.4	16.1
ส่วนทุน									
ทุน	270,000	270,000	270,000	270,000	0	0	0	0	0
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	47,000	1,500	14,000	5,000	-96.8	833.3	-64.3	672.2	224.1
รวมส่วนทุน	317,000	268,000	256,000	257,000	-15.5	-4.5	0.4	19.6	6.5
รวมหนี้สินและทุน	373,000	326,000	327,000	362,000	-12.6	0.3	10.7	-1.6	-0.53

ตารางที่ 2 ค่าอัตราส่วนแนวโน้มของสถานะทางการเงิน ปี 2551 -2554

รายการ	จำนวน (หน่วย : พันบาท)				อัตราส่วนแนวโน้ม (%)			
	2551	2552	2553	2554	2551	2552	2553	2554
สินทรัพย์								
สินทรัพย์หมุนเวียน								
เงินสด	44	33	47	107	100	75	106	242
เงินฝากธนาคาร	145,000	131,000	96,000	94,000	100	90	66	65
ลูกหนี้คำรักษายาบาล	35,000	10,000	56,000	96,000	100	29	157	267
ลูกหนี้เงินยืมนองงบประมาณ	450	850	550	230	100	186	120	51
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว	182,000	143,000	153,000	190,000	100	79	84	105
ยาเวชภัณฑ์และวัสดุการแพทย์	9,000	10,000	10,000	10,000	100	105	106	105
วัสดุคงเหลือ	740	600	540	350	100	80	73	47
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	193,000	154,000	164,000	201,000	100	80	85	105
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	180,000	172,000	162,000	160,000	100	95	90	89
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	90	90	90	10	100	100	100	100
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	180,000	172,000	162,000	160,000	100	95	90	89

รายการ	จำนวน (หน่วย : พันบาท)				อัตราส่วนส่วนแนวโน้ม (%)			
	2551	2552	2553	2554	2551	2552	2553	2554
รวมสินทรัพย์	373,000	326,000	327,000	362,000	100	87	88	97
หนี้สินและส่วนทุน								
หนี้สินหมุนเวียน								
เจ้าหนี้	20,000	28,120	26,000	33,000	100	140	134	166
เจ้าหนี้ค่ารักษาพยาบาลตามจ่าย	78	346	1,700	119	100	442	2,177	153
เงินกองทุนประกันสุขภาพถ้วนหน้า	16,973	13,500	9,700	12,200	100	80	58	96
เงินกองทุนประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว	2,500	6,400	7,200	10,400	100	250	280	407
เงินรับฝากและเงินประกัน	15,700	8,600	24,100	24,600	100	55	153	156
หนี้สินหมุนเวียน	55,400	57,100	69,700	84,800	100	103	126	153
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	2,103	1,500	976	490	100	197	320	423
รวมหนี้สิน	55,900	58,100	71,300	86,900	100	104	127	155
ส่วนทุน								
ทุน	270,000	270,000	270,000	270,000	100	100	100	100
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	47,000	1,500	14,000	5,000	100	3	29	11
รวมส่วนทุน	317,000	268,000	256,000	257,000	100	85	81	87
รวมหนี้สินและทุน	373,000	326,000	327,000	362,000	100	87	88	97

[illegible]

รายการ	จำนวน (หน่วย : พันบาท)				PCI (ร้อยละ)				
	2551	2552	2553	2554	2552	2553	2554	สะสม	เฉลี่ย
รักษาพยาบาลรวมค่าเสื่อม	36,000	47,000	53,000	93,000	23.4	12.7	75.4	111.5	37.1
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ									
เงินเดือนและค่าจ้าง	29,000	31,000	26,000	31,000	6.9	-16.1	19.2	10	3.3
สวัสดิการ	15,000	6,000	6,000	16,000	-60	0	62.5	2.5	0.8
ครุภัณฑ์และวัสดุทั่วไป	22,000	18,000	19,000	20,000					
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	2,000	2,000	3,000	11,000	0	50	266.6	316.6	105.5
หนี้สงสัยจะสูญ	131	66	19,000	2,400	-49.6	28687	-87.3	28550	9516
หนี้สูญ	9,000	48,000	626	74	433.3	98.6	88.1	620	206.6
ค่าใช้จ่ายดำเนินการอื่นๆ	25,000	33,000	44,000	38,000	32	33.3	13.6	78.9	26.3
รวมค่าใช้จ่ายดำเนินการ	105,000	140,000	120,000	121,000	33.3	14.2	0.8	48.3	16.1
กำไร/ขาดทุน	-69,000	-97,000	-67,000	-28,000	-	-	-	-	-
รายได้ (ค่าใช้จ่าย) อื่น									
รายได้จากการบริการ	686	548	536	1,000	-20.1	-2.1	-2.1	86.5	28.8
รายได้จากงบประมาณอื่น ๆ	31,000	36,000	32,000	47,000	16.1	-11.1	46.8	51.8	17.2
รายได้ดอกเบี้ย	1,000	2,000	87,000	143	100	42.5	-99.8	42.7	14.2
รายได้อื่น ๆ	14,000	8,000	11,000	10,000	-42.8	37.5	9.1	3.8	1.2
ค่าใช้จ่ายอื่น	357	1,000	190	2,000	180.1	-81	952.6	1051.7	350.5
รวมรายได้ (ค่าใช้จ่าย) อื่น	47,000	47,000	44,000	56,000	0	-6.3	27.2	20.9	6.9
กำไร/ขาดทุน(สุทธิ)	-21,000	-45,000	-23,000	-27,000	-114	48.8	-17.3-	-82.7-	-27.5

ตารางที่ 4 ค่าอัตราร้อยส่วนแนวโน้มของผลการดำเนินงาน ปี 2551 -2554

รายการ	จำนวน (หน่วย : พันบาท)				อัตราร้อยส่วนแนวโน้ม (%)			
	2551	2552	2553	2554	2551	2552	2553	2554
รายได้การรักษาพยาบาล								
โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า	69,000	66,027	79,000	136,000	100	96	115	198
โครงการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว	3,700	5,100	6,000	6,700	100	135	174	178
โครงการประกันสังคม	44,900	51,400	57,000	56,000	100	115	128	125
การเปิดต้นสังกัด	77,700	91,000	84,000	74,000	100	118	113	96
การจ่ายตรง	825	425	3,900	6,100	100	52	477	744
พรบ. ประกันภัยบุคคลที่ 3	4,900	4,600	5,600	4,700	100	93	114	95
ค่ารักษาพยาบาลอื่น ๆ	34,000	31,000	27,000	31,000	100	91	81	92
รวมค่ารักษาพยาบาล	235,000	250,000	268,000	316,000	100	106	114	134
รายได้งบประมาณส่วนบุคลากร	184,000	186,000	203,000	188,000	100	101	110	102
รวมค่ารักษาพยาบาลและงบประมาณส่วนบุคลากร	420,000	437,000	471,000	504,000	100	104	112	120
ต้นทุนการรักษาพยาบาล								
เงินเดือนและค่าจ้าง	180,000	173,000	181,000	189,000	100	96	101	105
ค่าตอบแทน	34,000	49,000	55,000	54,000	100	142	161	158
ยา เวชภัณฑ์ และวัสดุทางการแพทย์ทั่วไป	124,000	129,000	126,000	125,000	100	104	101	100
ค่าสาธารณูปโภค	11,000	12,000	15,000	13,000	100	109	138	121
ค่าใช้จ่ายดำเนินงานอื่น ๆ	14,000	14,000	21,000	15,000	100	101	149	109
รวมต้นทุนการรักษาพยาบาล	365,000	378,000	400,000	398,000	100	104	110	109
กำไรขั้นต้น (รายได้สูงกว่าต้นทุนค่ารักษาพยาบาล)	55,000	58,000	71,000	106,000	100	107	129	193
ค่าเสื่อมราคาตัดจำหน่าย	19,000	11,000	18,000	13,000	100	60	95	71
กำไรขั้นต้น (รายได้สูงกว่าต้นทุนค่ารักษาพยาบาลรวมค่าเสื่อม)	36,000	47,000	53,000	93,000	100	132	147	258

รายการ	จำนวน (หน่วย : พันบาท)				อัตราส่วนแนวโน้ม (%)			
	2551	2552	2553	2554	2551	2552	2553	2554
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ								
เงินเดือนและค่าจ้าง	29,000	31,000	26,000	31,000	100	109	91	110
สวัสดิการ	15,000	6,000	6,000	16,000	100	43	41	111
ครุภัณฑ์และวัสดุทั่วไป	22,000	18,000	19,000	20,000	100	81	85	90
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	2,000	2,000	3,000	11,000	100	95	151	460
หนี้สงสัยจะสูญ	131	66	19,000	2,400	100	51	15,084	1800
หนี้สูญ	9,000	48,000	626	74	100	504	7	1
ค่าใช้จ่ายดำเนินการอื่นๆ	25,000	33,000	44,000	38,000	100	128	172	147
รวมค่าใช้จ่ายดำเนินการ	105,000	140,000	120,000	121,000	100	134	115	115
กำไร/ขาดทุน	-69,000	-97,000	-67,000	-28,000	100	134	98	41
รายได้ (ค่าใช้จ่าย) อื่น								
รายได้จากการบริการ	686	548	536	1,000	100	80	82	178
รายได้จากงบประมาณอื่น ๆ	31,000	36,000	32,000	47,000	100	118	103	153
รายได้ดอกเบี้ย	1,000	2,000	87,000	143	100	147	5	8
รายได้อื่น ๆ	14,000	8,000	11,000	10,000	100	61	83	70
ค่าใช้จ่ายอื่น	357	1,000	190	2,000	100	375	53	807
รวมรายได้ (ค่าใช้จ่าย) อื่น	47,000	47,000	44,000	56,000	100	100	93	118
กำไร/ขาดทุน(สุทธิ)	-21,000	-45,000	-23,000	-27,000	100	212	109	129

ตารางที่ 5 อัตราส่วนทางการเงิน ปี 2551 -2554

รายการ	2551	2552	2553	2554
วิเคราะห์ความสามารถในการหากำไร				
อัตราผลตอบแทนขั้นต้น	13.1 %	11.8 %	12.6 %	22.8 %
อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน	-1.4 %	-9.1 %	-2.1 %	7.8 %
อัตราผลตอบแทนจากรายได้รวม	-4.6 %	-9.4 %	-4.5 %	4.9 %
วิเคราะห์สภาพคล่อง				
อัตราส่วนหมุนเวียน	3.45	2.7	2.36	2.38
อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว	3.25	2.49	2.2	2.25
อัตราส่วนเงินสด	2.8	2.65	1.6	1.99
วิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน				
ระยะเวลาเรียกเก็บหนี้โดยเฉลี่ย (วัน)	29	38	38	82
ระยะเวลาการหมุนเวียนของสินค้าเฉลี่ย(วัน)	25	25	29	31
ระยะเวลาเฉลี่ยในการชำระหนี้ (วัน)	36	41	51	57
อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์รวม (รอบต่อปี)	2.1	2.4	2.4	2.2
ภาระหนี้สิน				
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	17.61	21.65	27.86	31.60
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม	14.97	17.80	21.79	24.01

4. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

4.1 งบการเงิน

งบแสดงสถานะทางการเงิน

1. สินทรัพย์รวมของปี 2551 – 2554 มีแนวโน้มลดลงประมาณปีละ 0.5% (PCI เฉลี่ย) สำหรับสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับปี

2551 ปี 2552 ลดลง 21% ปี 2553 ลดลง 16% และปี 2554 เพิ่มขึ้น 5 % เนื่องจาก มีผู้ใช้บริการ ประเภทผู้ป่วยนอกไม่ว่าจะเป็นสิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (UC) สิทธิประกันสังคม และสิทธิแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้นจำนวนมากจากปี 2551 โรงพยาบาลจึงต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการให้บริการมากขึ้น ในขณะที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุน ประกันสุขภาพถ้วนหน้าจำนวนน้อย ไม่สัมพันธ์กับการให้บริการจริง นอกจากนี้ยังมีปัญหาการบันทึกข้อมูลการให้บริการผู้ป่วยบัตร UC ที่ไม่ครอบคลุมทั้งหมด ทางโรงพยาบาลจึงได้มีการพัฒนาปรับปรุงระบบการบันทึกข้อมูลการให้บริการให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทางรัฐบาลมีการปรับนโยบายเพิ่มการจัดสรรเงินเหมาจ่ายรายหัวสำหรับผู้สิทธิบัตร UC ทำให้โรงพยาบาลได้รับการจัดสรรเงินกองทุน UC เพิ่มขึ้นในปี 2553 (PCI 19.6%) และ 2554 (PCI 72.1%) โดยเพิ่มจากปี 2551 ถึง 15% และ 98 % ตามลำดับ

2. หนี้สินรวม ของปี 2551 – 2554 มีแนวโน้มมีเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 16.1% (PCI เฉลี่ย 16.1%) เปรียบเทียบกับปี 2551 ปี 2552 เพิ่มขึ้น 3% ปี 2553 เพิ่มขึ้น 26% และปี 2554 เพิ่มขึ้น 53 % จากภาระค่าใช้จ่ายที่ผู้ป่วยมาใช้บริการเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย ค่ายา เวชภัณฑ์ วัสดุการแพทย์ และ วัสดุอื่น รวมทั้งมีหนี้สินจากกองทุนแรงงานต่างด้าวที่เพิ่มขึ้นประมาณปีละ 70.9% (PCI เฉลี่ย) ทำให้หนี้สินในภาพรวมสูงขึ้น

3. ส่วนทุน ของปี 2551 – 2554 มีแนวโน้มลดลงในปี 2551-2552 และเพิ่มขึ้นในปี 2553-2554 เมื่อเทียบกับปี 2551 ปี 2552-2554 ลดลง 15%, 19% และ 13% ตามลำดับ โรงพยาบาลประสบภาวะขาดทุนเฉลี่ยปีละ 224.1% (PCI เฉลี่ยของรายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสะสม) เมื่อเทียบกับปี

2551 ปี 2552-2554 ขาดทุนลดลง 97%, 71% และ 89% ตามลำดับ เนื่องมาจากปี 2551 มีผลการดำเนินงานขาดทุน ถึงกว่า 45 ล้านบาท ส่งผลกระทบทำให้ส่วนของทุนลดลงมากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นได้แก่ ค่าตอบแทนบุคลากร เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุข ได้มีการปรับอัตราค่าตอบแทนการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้นกว่า 20% ประกอบกับมีค่าใช้จ่ายจากหนี้สูญที่เกิดจากการให้บริการผู้ป่วยสิทธิ UC กรณีอุบัติเหตุ เจ็บป่วยฉุกเฉิน และกรณีผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ที่มีค่าใช้จ่ายในการรักษาสูง เนื่องจากต้องใช้วิธีการรักษาและอุปกรณ์พิเศษที่มีราคาสูง รวมทั้งหนี้สูญจากลูกหนี้หน่วยบริการอื่นต้องจ่ายให้โรงพยาบาล จากการที่โรงพยาบาลรักษาต่อและหนี้สูญจากลูกหนี้กองทุนประกันสังคมซึ่งสะสมจากปีก่อน ๆ ในปี 2553 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรสูงขึ้นกว่าปี 2552 ค่อนข้างสูง รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นก็สูงขึ้น แม้ในปี 2553 จะไม่มีหนี้สูญจากการให้บริการ แต่เพื่อเป็นการสำรองค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นจากการให้บริการผู้ป่วย ทางกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายให้มีการบันทึกบัญชีการสำรองค่าใช้จ่ายค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ของลูกหนี้ที่โรงพยาบาลให้บริการรักษาพยาบาลซึ่งมีแนวโน้มจะได้รับการชำระหนี้ไม่ครบถ้วน โรงพยาบาลจึงยังคงต้องมีค่าใช้จ่ายค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญในส่วนของลูกหนี้สิทธิประกันสังคมและลูกหนี้สิทธิ UC กรณีอุบัติเหตุ เจ็บป่วยฉุกเฉินและกรณีผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

งบแสดงผลการดำเนินงาน

1. รายได้จากค่ารักษาพยาบาล มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 10.5% ปี 2552-2554 เมื่อเทียบกับปี 2551 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 6%, 14% และ 34% ตามลำดับ เนื่องจากเป็นไปตามปริมาณของผู้ป่วยที่มาใช้บริการที่เพิ่มขึ้นทุกปี

2. ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 2.9% ปี 2552-2554 เมื่อเทียบกับปี 2551 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 4%, 10% และ 9% ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายต้นทุนส่วนใหญ่อันดับแรกจึงเป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ในส่วนค่าตอบแทนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นปีละ 18% ค่าใช้จ่ายที่สำคัญลำดับที่ 2 คือ ค่าใช้จ่ายการดำเนินการอื่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นปีละ 7.1% การให้บริการรักษาพยาบาล มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นในทิศทางเดียวกับการให้บริการตั้งแต่ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ทั้งในส่วนของเงินเดือนและค่าจ้าง ค่าวัสดุ ค่าตอบแทน ค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น ในปี 2553 โรงพยาบาลมีการค่าใช้จ่ายส่วนที่เป็นค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ เพิ่มขึ้น ซึ่งแม้ว่าค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะไม่ได้จ่ายในรูปตัวเงิน แต่มีผลทำให้มูลค่าสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนลดลงตามระยะเวลาการใช้งาน ในระยะยาวย่อมส่งผลให้โรงพยาบาลไม่สามารถบริหารจัดการในการจัดหาสินทรัพย์มาทดแทนสินทรัพย์เดิมซึ่งนับวันจะเสื่อมสภาพและไม่อาจใช้ในการให้บริการ

3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 16% ในปี 2552 – 2554 เมื่อเทียบกับปี 2551 เพิ่มขึ้น 35%, 15% และ 15% ตามลำดับ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าการเพิ่มของรายได้ ทำให้ผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลประสบกับภาวะขาดทุนเพิ่มขึ้นปีละ 27.5% ปี 2552 – 2554 เมื่อเทียบกับปี 2551 มีการขาดทุนเพิ่มขึ้น 112%, 9% และ 29% ปี 2553-2554 โรงพยาบาลมีค่าใช้จ่ายในส่วนของหนี้สงสัยจะสูญในส่วนของลูกค้าหนี้สิทธิประกันสังคม และลูกค้าหนี้สิทธิ UC กรณีอุบัติเหตุ เจ็บป่วยฉุกเฉิน เมื่อเทียบกับปี 2551 เพิ่มขึ้น 15,084% และ 1,800% ถึงแม้จะมีการปรับนโยบายการบันทึกบัญชีในการสำรองค่าใช้จ่ายในส่วนหนี้สงสัยจะสูญเพื่อสำรองความ

สูญเสียจากลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาลประเภทต่าง ๆ แต่ก็ยังเป็นสัดส่วนที่ลดลงกว่าร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2552 จากการเปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงานในส่วนดังกล่าวข้างต้นทำให้โรงพยาบาลมีผลการดำเนินงานปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ

4.2. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ความสามารถในการทำกำไร

1. อัตราผลตอบแทนขั้นต้น ปี 2552, 2553 ต่ำกว่าปี 2551 แต่ปี 2554 มีผลตอบแทนขั้นต้นเพิ่มขึ้น 22.8 % เนื่องจากปี 2552 รายได้จากโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า UC ลดลง ปี 2553-2554 ได้รับจัดสรรเงินเหมาจ่ายรายหัวเพิ่ม เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2554 กับปี 2551 มีรายได้เพิ่มขึ้นเกือบ 100 % ส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีประมาณปีละ 7.8% เนื่องจากอำเภอบ้านโป่งเป็นพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลายแห่งรวมทั้งมีเขตติดต่อกับจังหวัดซึ่งมีทั้งแหล่งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ทำให้มีแรงงานเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่มากขึ้น รวมทั้งโรงพยาบาลมีการจัดคลินิกนอกเวลาให้บริการทั้งเช้าและเย็น ผู้ประกันตนจึงลงทะเบียนเลือกโรงพยาบาลเป็นสถานพยาบาลหลัก ทำให้ค่าใช้จ่าย ต้นทุนค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกับการที่มีผู้มาใช้บริการเพิ่มสำหรับต้นทุนด้านค่าแรงที่เพิ่มขึ้น โดยค่าตอบแทนมีการปรับตัวสูงขึ้นทุกปี จากการที่กระทรวงสาธารณสุขมีการปรับอัตราค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน ประกอบกับมีผู้ป่วยมาใช้บริการมากขึ้น ทำให้ต้องจัดบุคลากรทำงานนอกเวลาเพื่อให้เพียงพอกับการให้บริการทำให้ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานของบุคลากรมีแนวโน้มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี ส่วนค่า/ยาเวชภัณฑ์/วัสดุการแพทย์ เพิ่มขึ้นแต่ไม่มากนัก เนื่องจากโรงพยาบาลมีนโยบายการบริหารด้านต้นทุน

ยา เช่น การจัดซื้อยาร่วมระดับจังหวัด การใช้จ่ายที่ผลิตได้ในประเทศ การควบคุมการจ่ายยาให้ผู้ป่วยให้เหมาะสมกับโรคและความจำเป็น

2. อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน มีการขาดทุนระหว่างปี 2551-2553 เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพิ่มขึ้นปีละ 16.1% ปี 2552-2553 มีการขาดทุน 9.1 %, 2.1 % และมีกำไร 7.8 % ในปี 2554 สอดคล้องกับอัตราผลตอบแทนจากรายได้รวม ที่ปี 2552-2553 ขาดทุน 9.4 %, 4.5 % และมีกำไร 4.9 % ในปี 2554 เนื่องจากปี 2552 มีค่าใช้จ่ายหนี้สูญจากการให้บริการ หนี้สูญในส่วนของลูกค้าหนี้สิทธิประกันสังคม และลูกหนี้สิทธิ UC กรณีอุบัติเหตุ เจ็บป่วยฉุกเฉิน และกรณีผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ปี 2553 ไม่มีหนี้สูญจากลูกหนี้ดังกล่าว แต่มีการสำรองค่าใช้จ่ายค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้สิทธิประกันสังคม ทำให้ค่าใช้จ่ายดำเนินงานลดลงจากปี 2552 ส่วนในปี 2554 เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้สิทธิประกันสังคมทำให้ค่าใช้จ่ายดำเนินงานลดลงอย่างมากจนทำให้โรงพยาบาลมีผลกำไรจากการดำเนินงาน

3. อัตราผลตอบแทนจากรายได้รวม โรงพยาบาลขาดทุนตั้งแต่ปี 2551 -2553 แสดงว่าโรงพยาบาลมีรายได้ไม่น้อยกว่าค่าใช้จ่าย ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วนจะเป็นไม่ได้จ่ายด้วยตัวเงิน เช่น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ หนี้สูญ ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (เช่น ซอฟต์แวร์) แต่ค่าใช้จ่ายเหล่านี้คือค่าความเสี่ยง นอกจากนี้ ค่าความเสี่ยงสภาพของสินทรัพย์ที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายที่มีผลทำให้สินทรัพย์ลดลง

สภาพคล่อง

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน มีแนวโน้มลดลง แต่ยังสูงกว่าค่ามาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข (1.5) ซึ่งในปี 2552 – 2554 เท่ากับ 2.7, 2.36 ,2.38 ตามลำดับ สอดคล้องกับอัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว มีแนวโน้มลดลง แต่สูงกว่าค่ามาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข (1) ในปี 2552 – 2554 เท่ากับ 2.49 , 2.20 ,2.25 ตามลำดับ และอัตราส่วนเงินสด มีแนวโน้มลดลง แต่สูงกว่าค่ามาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข (0.8) ในปี 2552 – 2554 เท่ากับ 2.65, 1.60 ,1.99 ตามลำดับ แสดงว่าโรงพยาบาลมีสภาพคล่องที่ค่อนข้างดี มีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น

ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

1. ระยะเวลาเรียกเก็บหนี้เฉลี่ย(วัน) สามารถเรียกเก็บหนี้ได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (90) แต่มีแนวโน้มเรียกเก็บได้ช้า ปี 2552 -2554 เท่ากับ 38 ,38, 82 วัน ตามลำดับ ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จะคำนวณเฉพาะส่วนลูกหนี้ที่โรงพยาบาลจะต้องเรียกเก็บจากหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การจัดสรรเงินชดเชยการให้บริการสำหรับผู้ป่วยจากกองทุนประกันสุขภาพถ้วนหน้า UC หรือ จากกองทุนประกันสังคม

2. ระยะเวลาการหมุนเวียนสินค้าเฉลี่ย (ยา เวชภัณฑ์ และวัสดุการแพทย์) สามารถหมุนเวียนได้เร็ว แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปี 2552–2554 เท่ากับ 25, 29, 31 วัน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคลังยา ๆ ของโรงพยาบาล เมื่อเทียบระยะเวลาเฉลี่ยที่ สธ. กำหนดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จากนโยบายการควบคุมต้นทุน และโรงพยาบาลตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ทำให้ไม่จำเป็นสำรองยามาก ลดความเสี่ยงและความเสียหายจากยาเสื่อมสภาพ ยาหมดอายุ และลดค่าใช้จ่ายด้านการเก็บรักษา

3. ระยะเวลาถัวเฉลี่ยในการชำระหนี้ สามารถชำระหนี้ได้ตามเกณฑ์ แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปี 2552 – 2554 เท่ากับ 41, 51, 57 วัน ตามลำดับ แสดงถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ของโรงพยาบาล

4. อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (รอบ ต่อปี) ซึ่งโรงพยาบาลสามารถดำเนินการได้ตาม เกณฑ์ ตั้งแต่ ปี 2552 – 2554 เท่ากับ 2.4, 2.4, 2.2 ตามลำดับเป็น ค่าที่แสดงความสามารถในการบริหาร จัดการสินทรัพย์เพื่อทำให้เกิดรายได้ในรอบหนึ่งปี ค่าเฉลี่ยของกระทรวงสาธารณสุข.(2 รอบต่อปี) ซึ่ง โรงพยาบาลดำเนินงานได้ตามเกณฑ์

ภาระหนี้สิน

1. อัตราส่วนภาระหนี้สินต่อทุน มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น ปี 2552-2554 เท่ากับ 21.65, 27.86, 31.60 ตามลำดับ ถึงแม้้อัตรามีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี แต่ไม่มากเมื่อเทียบกับทุน ซึ่งโดยปกติไม่ควรเกิน 100 % หมายความว่าส่วนของทุนมีเพียงพอในการ ชำระหนี้

2. อัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น ปี 2552-2554 เท่ากับ 17.80, 21.79, 24.01 ตามลำดับ เนื่องจากภาคราชการเป็น หน่วยงานที่ไม่ได้มุ่งหวังกำไร หากแต่ประสงค์ให้การ ปฏิบัติงานตามภารกิจบรรลุตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

4. ข้อเสนอแนะ

1. ปรับปรุงระบบการเรียกเก็บหนี้ ให้มีการ บันทึกข้อมูลการให้บริการที่ครบถ้วน ถูกต้อง

2. ปรับปรุงระบบบริหารคลังกยาและเวชภัณฑ์ ไม่ควรสต็อกของเกินควรหมุนเวียนไม่เกิน 1-3 เดือน เพื่อลดการหมดอายุในสถานที่เก็บ

3. ควบคุมค่าตอบแทนลง โดยการจับคู่บุคลากร ทำงานนอกเวลาให้เหมาะสมกับปริมาณงาน

4. ควรรายได้ในการให้บริการกลุ่มผู้ใช้บริการ ประเภทบัตรประจำสังคมมากยิ่งขึ้น

5. ผู้บริหารควรพิจารณาถึงความเสื่อมสภาพ ของสินทรัพย์

5. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ. แนวทางเฝ้า ระวังสถานการณ์ด้านการเงินการคลังและ ทรัพยากรสุขภาพของสถานบริการสุขภาพ ใน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. 2548. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : นิเวศธรรมการพิมพ์ จำกัด.
- [2] กลุ่มประกันคุณภาพ สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณ สุข. 2551. คู่มือสำหรับ คณะ กรรมการบริหารการเงินการคลังสุขภาพ ปิงบประมาณ 2551. นนทบุรี : กระทรวง สาธารณสุข.
- [3] สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ. 2548. แนวคิด พื้นฐานทางการบัญชีเกณฑ์คงค้างและการอ่าน วิเคราะห์งบการเงินสำหรับสถานพยาบาลของรัฐ. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- [4] สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ. 2550. แนว ทางการจัดทำบัญชี ต้นทุนกิจกรรมของสถานบริการ สุขภาพ. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- [5] สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ. 2548. แนว ทางการดำเนินงานการบริหารทางการเงินใน หน่วยบริการภาคสุขภาพ. นนทบุรี : ชุมชนม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [6] กระทรวงสาธารณสุข. 2547. แนวทางการ บริหารการเงิน การคลังของหน่วยงาน

สาธารณสุข. นนทบุรี : ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด.

- [7] กรมสนับสนุนบริการ กระทรวงสาธารณสุข.
การวิเคราะห์ดัชนีการเงินจากรายงาน 0110
รง.5. [online] 2551 [cite 29 ก.พ. 2551] ;
Available from: URL:[http://phdb.moph. go.
th/Download/](http://phdb.moph.go.th/Download/) ข้อมูลสำหรับการเผยแพร่/
ดัชนีวิเคราะห์จากรายงาน 0110 รง.05./ดัชนี
ชี้วัดด้านกิจกรรมและการเงิน. ต.ค.49- ก.ย.
50.
- [8] ภูริทัต ทองปรีชา. 2549. การวิเคราะห์งบการเงิน.
กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- [9] ดวงสมร อรพินท์. 2549. งบกระแสเงินสด.
กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- [10] ชาย กิตติคุณากรณ์. 2551. คู่มือแก้ปัญหาการเงิน 1
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : ส. เอเชียเพรส
(1989) จำกัด.
- [11]. ไพรัช ตระการศิรินนท์. 2548. การคลังภาครัฐ.
กรุงเทพมหานคร : คະนิงนิจ.
- [12] กชกร เฉลิมกาญจนา. 2548. การบัญชีบริหาร.
พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [13] กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. 2550. วิจัยระบบ
บริการสุขภาพในทศวรรษหน้า สำนักพัฒนาระบบ
บริการสุขภาพ นนทบุรีกระทรวงสาธารณสุข
- [14] Institute of Management and
Administration (IOMA) . 2002..Cost
Reduction and control Best Practices :
The Best way for a financy Management
to save money. Newyork : John Wiley
& Sons